

Forsete

Rets-og kriminalpolitisk tænketank

Den 27.8.21

Synopsis til Djøf's og Forsetes konference den 6. december 2021: Retsstaten under pres

EU har et værdifællesskab, der bygger på demokrati og retsstatsprincipper. Markante værdiskred i lande som Ungarn, Rumænien og Polen er bekymrende. Fx har en demokratisk valgt regering i Polen truffet beslutning om, at dommere kan disciplinærforfølges, hvis de ønsker at få prøvet, om en national ret eller praksis er forenelig med den overordnede EU-ret.

Danmark er et land med høje retsgarantier. Lighed for loven og retssikkerhed for den enkelte borger er grundpiller. Domstolene er uafhængige af regeringen, og svindel kan efterforskes.

Vi ser dog nu lovgivning begrundet i frygt for terror og bandekriminalitet, der går til kanten af de principper, retsstaten bygger på. Samtidig går nogle politikere til kanten af konventionerne og stiller spørgsmålstegn ved, om menneskerettighederne beskytter de forkerte og eventuelt skal begrænses eller afskaffes. Politiet får øgede beføjelser til overvågning. Og minoritetsgrupper som bander og rockere bliver frataget grundlæggende retssikkerhedsgarantier.

Særligt i krisesituationer, fx koronaen, er der grund til at være på vagt over for, om der – for at imødegå en forståelig frygt for krisens konsekvenser – gennemføres politiske initiativer og hastelovgivning, som går ud over det nødvendige værn imod krisen, og som indebærer en svækkelse af retssamfundet.

Man kan frygte, at Danmark og andre lande i Europa skridt for skridt er ved at fjerne sig fra det fundament af grundlæggende retsgarantier, som EU bygger på. Retssamfundet er under afvikling, og autoritære kræfter vinder frem. Det er en stærkt bekymrende udvikling, som der er brug for at sætte fokus på.

Konferencen behandler emnerne: Domstolenes uafhængighed og Retsstatens betydning for hhv. den enkelte borger og Menneskerettighederne.